

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko, ohjausryhmän kokous 5.10.2022

Neuvotteleva virkamies Natalia Härkin, 29.9.2022

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon sisältöalueet

Kauppan tulevaisuusselonteon kirjallinen kuuleminen

- Valmistelussa on toteutettu avoin kirjallinen kuuleminen, ajalla 20.4. – 1.6.2022
 - Lausunnolla koko selonteon luonnos Lausuntopalvelu.fi –palvelussa, osoitteessa:
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=a3cfec4d-7799-4c4b-8557-aeab1cf68f83>
- Yhteensä 38 lausuntoa, ovat osoitteessa:
<https://hankeikkuna.vnv.fi/app#/strategia/51058/asiakirjat>

Kaupan tulevaisuusselonteon kirjallinen kuuleminen - lausunnonantajat (38)

Aalto Yliopisto
Business Finland Oy, Network Services
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Elintarviketeollisuusliitto ry
Erikoiskaupan liitto Etu ry
Huoltovarmuuskeskus
Kaupan liitto ry
K-kauppiasliitto ry
Kesko Oyj, Yhteiskuntasuhteet
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
Kuluttajaliitto –Konsumentförbundet ry
Lidl Suomi
Liikenne- ja viestintäministeriö, TIO
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.
Muoti- ja urheilukauppa ry
Opetushallitus, Ammatillinen koulutus –yksikkö
Opetushallituksen Liiketoiminta ja hallinto

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Osuustoimintakeskus Pellervo ry
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Päivittäistavarakauppa ry
Sisäministeriö
Sisäministeriön poliisiosaston lausunto
SOK/S-ryhmä
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Apteekkariliitto
Suomen kauppakeskusyhdistys ry
Suomen Tekstiili & Muoti ry
Suomen Yrittäjät ry
Tampereen yliopisto, johtamisen ja talouden
tiedekunta
Teknisen Kaupan Liitto ry
Tilastokeskus, Taloustilastot
Valtiovarainministeriö
Wolt Enterprises Oy, Legal/Public Policy Team
Ympäristöministeriö

Keskeisimpiä nostoja kaupan tulevaisuusselonteon lausuntopalautteesta

Yleistä

- Selonteko on laaja-alainen, tärkeä ja tarpeellinen kaupan toimialan kehittämiseen
- Valmistelu: asiantuntevasti laadittu, hyvin johdettu, laaja osallistaminen ja toimialan tarpeiden kuuleminen
- Jotkut nostivat esiin siiloajattelun yli ministeriörajojen kehittämissuosituksissa, loppuvaiheen muokkaukset kirjauksissa (yleisemmälle tasolle) sekä tulevaisuustyön merkityksen toimialan kehittämisessä.
- Jatkotyöstämiseen nostoja mm. toimintaympäristön muutokset, yhteisvalmistelu.

Keskeisimpiä nostoja kaupan tulevaisuusselonteon lausuntopalautteesta

Selonteon sisältö

- Sisältökokonaisuuksia (6) pidettiin hyvinä kaupan rakennemuutoksessa, joissakin lausunnoissa nousi esille sisältöosuuksiin:
 - täsmennys- ja lisäysehdotuksia, myös uusia
 - päivitystarpeita

Selonteon luonnokseen

- **Täsmennyksiä, lisäyksiä mm.** keskeisesti toimintaympäristön muutoksesta selonteon laatimisen aikana, osa-aikatyössä lisätuntien vastaanottamisesta, osuuskuntayrittäjäyys, maaseutujen myymäläkiinteistöjen korjaus- ja investointivelka, nosto kestävästä kuljetusratkaisuista, selonteon kehittämis ehdotusten määräraha prosessi budjetti- ja kehysprosessissa, kauppojen aukioloaikojen vapauttamisesta vuonna 2016
- **Päivityksiä mm:** EU:n datasäädös ja datahallintasäädös, korkeakoulupaikkojen määrään lisäys, lukuun 7 useita kansallisen ja EU-valmistelun päivitys, kuten EU:n kiertotalouspaketti 3/2022, lääkelain muutos 1.4.2022 alkaen voimaan, rahapelipoliittinen ohjelma 5/2022, tupakkalain muutoksista 2022, skenaario-osuuteen joitakin päivityksiä

Keskeisimpiä nostoja kaupan tulevaisuusselonteon lausuntopalautteesta

Selonteon toimeenpanovaiheeseen nostoja mm.

- **Kuluttajakäyttäytyminen mm.** lähettipalveluiden käytettävyys kaupan alalla, korkea ja toimiva kuluttajasuoja
- **Työllisyys, osaaminen, koulutus mm.** osaajapula, kannustinloukut, koulutuksen uudistustarpeiden tarkempi selvitys, yritysten ja oppilaitosten yhteistyö
- **Aluekehittäminen ja huoltovarmuus mm.** elinvoiman vahvistaminen, kaupan erityiskysymykset osana saatavuutta, logistiikka, uusiutuva energia kaupan alalla, harvaan asutut alueilla kaupan kiinteistö- ja korjausvelka, huoltovarmuuden päivitystarpeet

Keskeisimpiä nostoja kaupan tulevaisuusselonteon lausuntopalautteesta

Selonteon toimeenpanovaiheeseen nostoja mm.

- **Digitalisaatio mm.** digitaalisuuden vaikutus kaupan työntekijöihin, verkkokauppa mm. maksuajat, ilmaiset kuljetukset, palautukset, maksaminen, kuluttajasuoja ja kuluttajaturvallisuus eri myyntikanavissa
- **Kestävä kauppa mm.** kaupan mahdollisuus/rooli aktiivisena vastuullisuuskysymyksissä kuluttajille, vastuullisuus suomalaisen kaupan globaalina kilpailuetuna, liikenteen murros
- **Toimivat markkinat ja kilpailullisuus mm:** kaupan alan erityiskysymykset
- **Skenaariot 2032:** muutamia päivityksiä/nostoja mm. osaaminen ja alueiden elinvoiman osuuksiin

Keskeisimpiä nostoja kaupan tulevaisuusselonteon lausuntopalautteesta

Selonteon kehittämisehdotuksista nostoina mm.

- Kehittämisehdotukset saivat osin positiivista palautetta, kuten myös
 - täsmennettävää,
 - muutosehdotuksia, erityisesti kaupan erityiskysymykset
 - uusia kehittämisehdotuksia

Eteneminen

Kehittämisehdotus 10. Selvitetään ja otetaan käyttöön toimenpiteet, joilla valtio, kaupan ala, [kuluttajatuotteita valmistavat](#) yritykset ja alojen järjestöt voivat edistää verkkokaupan tehokkaita sekä nopeita jakelukanavia ja logistisia ratkaisuja (=kokonaislogistiikka) verkkokaupan kasvussa sekä kansainvälistymisessä, huomioiden ekologinen ja sosiaalinen ulottuvuus.

Selonteon toimeenpanovaiheeseen nostoja, kuten tarkennukset, sisältö, toteutus, resursointi

Kaupan tulevaisuusselonteko

Seuraavia työvaiheita:

- Tulevat kokouskäsittelyt
- Selonteon viimeistely
- Valtioneuvoston yleisistunnon ja eduskunnalle luovuttamisen valmistelut

Keskeisimmät nostot

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

 **Kaupan alan
tulevaisuusselonteko**

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Taustaa

- *Hallitusohjelmaan on kirjattu laadittavan kaupan alan tulevaisuuden selonteko, jotta alaa voidaan kehittää strategisesti ja pitkäjänteisesti.*
- **Valtioneuvoston selonteko**
- **Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa selonteon laatimisesta**

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Kaupan tulevaisuusselonteon valmistelun prosessista

Valmistelun taustalla: TEM:n kirjallinen kuuleminen 49/2020 & toimeksiannon rajaus

- Sisällöt (6), teemat, nostot, kehittämis-
edotuksia: 9/2021
- Ohjausryhmän rajaus
selonteosta 9/2021

Valmistelua tukevat TEM:n hankkimat asiantuntijapalvelut:

- Kaupan alan asiantuntija-
artikkeli 55/2020
- Kaupan tilanne-, muutos- ja
tulevaisuuskuva 3/2021
- Kaupan alan digitalisaation
edistäminen 3/2021

Tilanne-, muutos- ja tulevaisuuskuva

Johto- päätökset

Valmistelu: substanssi eri sisällöistä

- **Eri sisältöalueiden
asiantuntijat, virkamies- ja
asiantuntijatyöryhmä:**
substanssietous
- Sisältövalmistelua,
johtopäätöksiä,
kehittämis-
ehdotuksia

Tieto ja kehittämis-
ehdotukset
kaupan toimialan
kehittämiseksi pitkäjänteisesti
ja strategisesti sekä
skenaario ja visio

Ohjaus- ja seuranta: ohjausryhmä mm.

- Linjaa, priorisoi, ohjaa ja tukee työn
valmisteluja
 - Tekee sisältö- ja kehittämis-
ehdotuksia
- ### Parlamentaarinen seurantaryhmä
- Linjaa ja priorisoi selonteon
keskeisimmät tavoitteet
 - Linjaa selonteonluonnoksen sisällöstä
ennen sen käsittelyä eduskunnassa
selontekona.

Selonteon sisällysluettelo

1. Selonteon tausta, tarkoitus ja laatiminen

2. Kaupan toimialan tilanne- ja muutoskuva

3. Kuluttajakäyttäytyminen ja asiakaslähtöisyys

4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

5. Kauppa osana alueiden elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta

6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa

7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely

9. Yhteenveto kehittämis ehdotuksista

10. Suomalaisen kaupan toimialan visio ja skenaariot vuonna 2032

Kehittämissuositusten painopistealueet

1. Luodaan uusia ja kehitetään voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja sääntöksiä edistämään kaupan alan uudistumista sekä kasvukykyä

2. Vauhditetaan kaupan alan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä TKI-panoksilla ja ohjelmatyöllä

3. Vaikutetaan kansainvälisesti EU-tasolla ja EU-alueen ulkopuolella kaupan alaa koskeviin sisältöihin/asioihin

* Kattaa kaikki selonteon sisältöalueet (6), yhteensä 39 kehittämissuositusta. Luonnos 11.4.2022.

Kaupan toimialan visio vuonna 2032

- Valmistelun pohjana Ernst & Young Oy:n asiantuntijapalvelussa luotu visio
- Jatkotyöstetty selonteon sisällöt huomioiden, myös työpaja työskentely

Vuonna 2032 Suomessa toimii vahva kaupan toimialan ekosysteemi, jossa syntyy asiakaslähtöisiä, myös kansainvälisesti menestyviä tuote- ja palveluinnovaatioita sekä uudenlaisia kaupan toimintakonsepteja. Toimintaympäristö tukee kaupan alan yritysten ja suomalaisten brändien vahvan kotimarkkina-aseman säilyttämistä sekä kansainvälistä menestymistä. Kaupan toimiala koetaan osaajia ja investointeja houkuttelevana liiketoiminta-alana ja työpaikkana. Vastuu ihmisistä sekä ympäristöstä ovat suomalaisen kaupan valttikortteja.

Skenaariot kaupan alan kehitysnäkymistä 2032:

- Valmistelun pohjana Lasse Mitrosen ja Elina Närväsen skenaariot
- Jatkotyöstetty selonteon sisällöillä, myös työpaja työskentelyssä

Skenaariot 2032

1.

Ekosysteemisesti uudistunut kansainvälisesti kilpailukykyinen kauppa

2.

Kilpailuhaitan kokenut kauppa

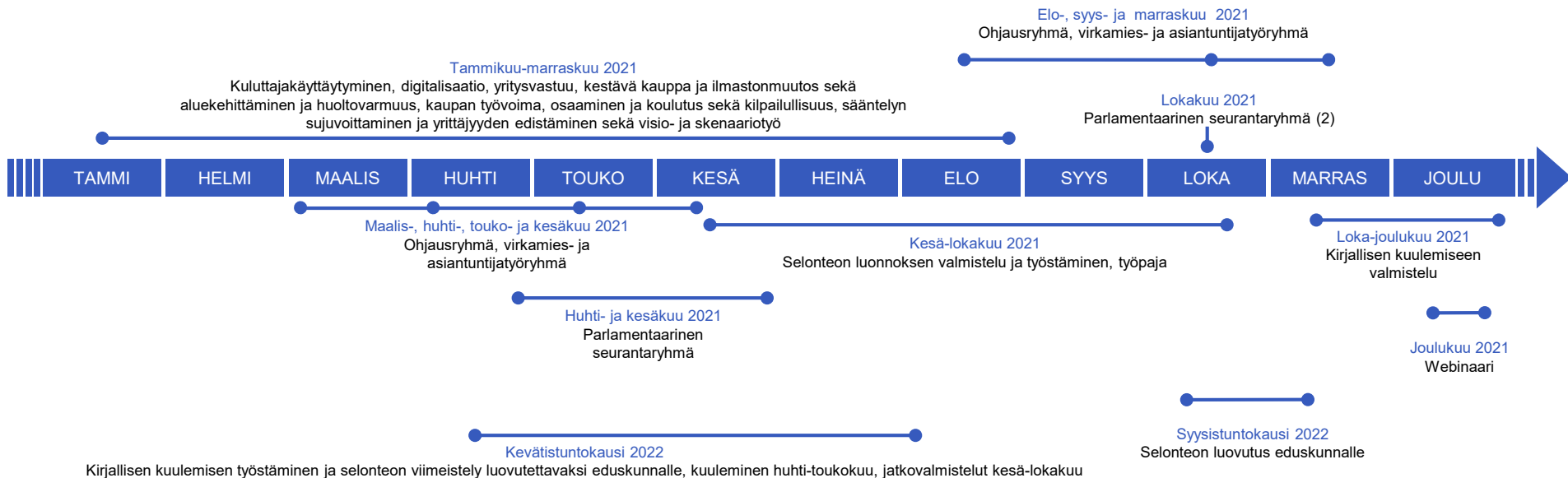
3.

Kilpailukyvyn menettänyt kauppa

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon valmistelun aikatauluista nostoja, v. 2021 - 2022

Selonteon valmistelu ja kirjoittaminen

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon valmistelun aikatauluista nostoja, v. 2020

Maaliskuu

Ohjausryhmän
sekä virkamies-
ja asiantuntija-
työryhmän
asettaminen

Huhti–toukokuu

Kirjallinen kuuleminen

Touko–elokuu

- Kirjallisen kuulemisen yhteenvedon ja kuulemisen vaikutusten työstäminen selonteon valmisteluun
- Ostopalvelujen kilpailutukset ja hankinnat

Marraskuu

Parlamentaarisen
seurantaryhmän
asettaminen

MAALIS

HUHTI

TOUKO

KESÄ

HEINÄ

ELO

SYYS

LOKA

MARRAS

JOULU

Kesä-lokakuu, julkaisu 3.12.2020

Asiantuntija-artikkelin hankinnan toteutus

Elokuu 2020 –maaliskuu 2021: 3.8.– 3/2021

Kaupan digitalisaation edistämisen hankinnan toteutus

Syyskuu 2020 –maaliskuu 2021: 15.9.– 3/2021

Kaupan tilanne-, muutos- ja tulevaisuudenkuva hankinnan toteutus

Selonteon tiedonhankinta ja kirjoittaminen

Maalis 2020–joulukuu 2020

Selonteon tiedonhankinta ja kirjoittamista, työvaiheina myös muun muassa kyselyjä, työpajoja, kirjallinen kuuleminen, eri työryhmien työskentelyt jne. Selonteko valmistuu vuonna 2021.

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

 **Kaupan alan
tulevaisuusselonteko**